

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

Paikallinen kansalaistoiminta lisää yhteiskunnan resilienssiä

Kylävara-hanketreffit 11.4.2025

Pasi Mäenpää, dosentti, Helsingin yliopisto,
puheenjohtaja, Suomen Kylät ry:n korttelijaosto
etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Maija Faehnle, erikoistutkija, ryhmäpäällikkö,
Suomen ympäristökeskus
etunimi.sukunimi@syke.fi

Kansa osaa, sopeutuu ja muuntaa! Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan resilienssin lisääjänä (VNTEAS 4/2023–3/2025)

Hankkeen tavoitteet

YMMÄRRYS NYKYTILASTA

- muodostaa kokonaiskuva siitä, miten julkinen hallinto eri alueilla nykyisillä rakenteilla ja taloudellisella tuella vastaa paikallisen kansalaistoiminnan tarpeisiin.
- selvittää mikä on paikallisiin yhteisöihin liittyvän kansalaistoiminnan merkitys ja vaikuttavuus resilienssin näkökulmasta erilaisilla alueilla Suomessa
- selvittää millaiset toimintamahdollisuudet paikallisiin yhteisöihin liittyvällä, resilienssiä lisäävällä kansalaistoiminnalla on erilaisilla alueilla tai kunnissa

KEHITTÄMISTARPEET

- selvittää, miten rakenteita ja taloudellista tukea tulisi kehittää, jotta paikallisten yhteisöjen ja kansalaisten resilienssiä voitaisiin vahvistaa.

SUOSITUKSET

- kehittää suosituksia julkiselle hallinnolle siitä, miten se voisi paremmin tukea paikallisen kansalaistoiminnan edellytyksiä, ja mahdollisesti tuottaa suosituksia myös muille toimijoille

Tekijät ja kannatusjoukot

Hanketiimi

Maija Faehnle, Syke

Kati Pitkänen, Syke

Pasi Mäenpää, Helsingin yliopisto

Henrietta Grönlund, Helsingin yliopisto

Leena Alanko, Demos Helsinki

Katri Sarkia, Demos Helsinki

Sinianna Kuosmanen, Demos Helsinki

Mukana

Soste, Olympiakomitea, Sininauhaliitto,

Kuntaliitto, Kotiseutuliitto, MSL,

Kerkonkosken Ketterä, Siskot ja Simot

Ohjausryhmä

Laura Jänis, MMM, pj

Antonia Husberg, MMM

Markku Mölläri, VM

Katja Palonen, TEM

Mikko Lehtonen, OM

Kirsi Kaunisharju, OKM

Jari Lepistö, SM

Jaana Nevalainen, YM

Marikaisa Tiilikainen, PLM

Tulokset

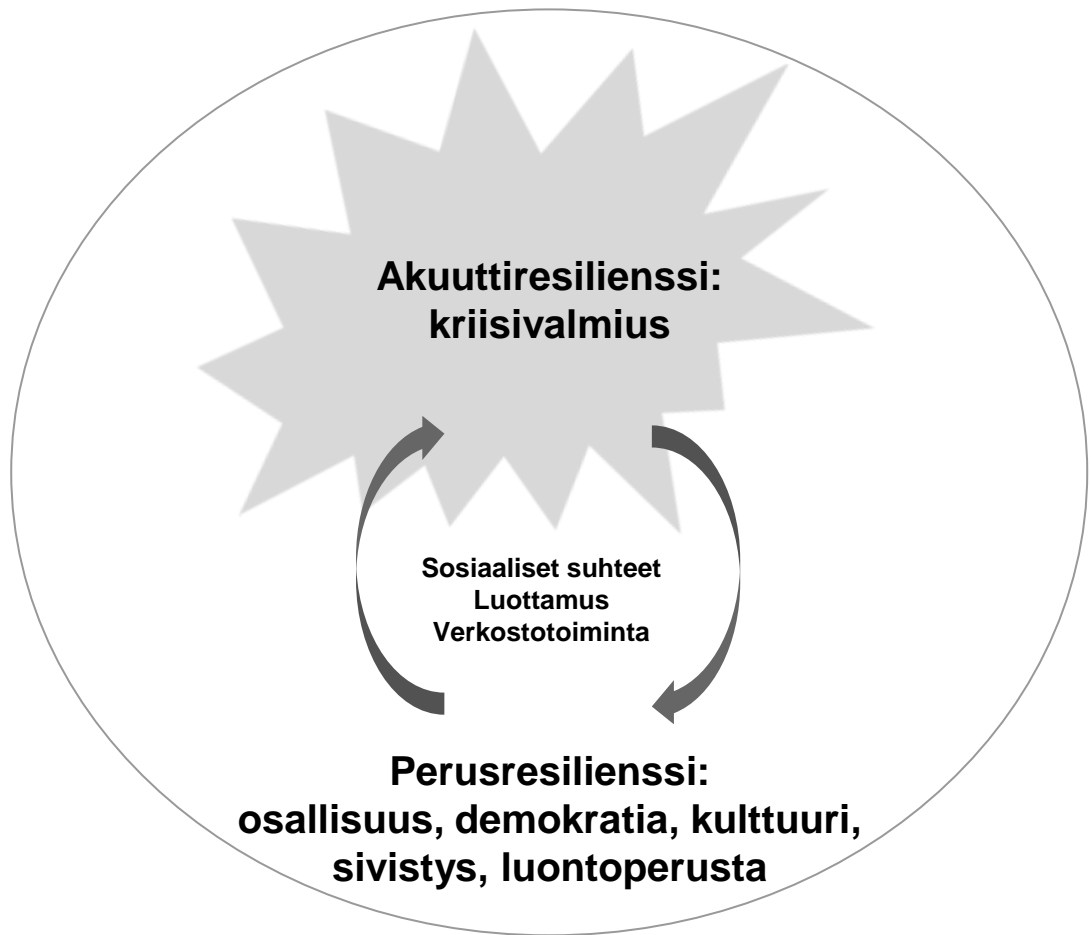
1. Jäsennys perus- ja akuuttiresilienssiin selkiyttää resilienssi-käsitteen käyttöä ja auttaa luomaan yhteisymmärrystä

Perusresilienssi eli pitkäjänteinen toimintakyvyn ja uudistumisen perusta, kyky selvitä muuttuvissa oloissa

Akuuttiresilienssi eli toimintavalmius akuuteissa tilanteissa

- kylätoiminta tuottaa aina perusresilienssiä
- akuuttiresilienssiä varten tarvitaan kylän turvallisuussuunnitelma

“Luo tuttuutta ja lujittaa, kun opitaan toimimaan kaikessa hyvässä ja me jaetaan iloisia, hyviä kokemuksia, niin se on sitä pääomaa, jos tulisi joku kriisi. Ihan eri tilanne kuin se jos mitään tällaista ei olisi täällä, yhtäkkiä ruveta miettimään että miten me pidetään poikkeusoloissa huolta ihmisistä.”



Akuuttiresilienssi



Toimintavalmius



Henkinen kriisinkestävyys



Kriisinaikainen toiminta



Materiaalinen varautuminen

Perusresilienssi



Osallisuus ja demokratia



Kulttuuri ja sivistys



Uusiutumiskyky



Huolenpito
luontoperustasta

Kriteeri	Asioita, jotka kertovat kriisivalmiudesta ja yhteiskunnan perustan turvaamisesta
Kriisivalmius	
Toimintavalmius	viestintäverkostot, organisoitumisen suunnitelmallisuus, paikallisten voimavarojen tunnistaminen ja kyky hyödyntää niitä, taidot toimia nopeissa tilanteissa
Henkinen kriisinkestävyys	henkisen/psykykkisen tuen järjestyminen, eri ryhmien usko selviämiseen
Kriisinaikainen toiminta	valmius esimerkiksi tulipalojen sammuttamiseen, tulvan vaikutusten minimointiin, avustavien joukkojen majoittamiseen
Materiaalinen varautuminen	esim. kotivara, kylävara, vaihtoehtoiset viestintätavat, energiajärjestelmät ja vedensaanti, ruokaomavaraisuus, fyysinen tulviin ja sään ääri-ilmiöihin varautuminen, kokoontumistila kriisikeskuksena
Yhteiskunnan perusta	
Osallisuus ja demokratia	eri ryhmien kuulumisen tunne ja osallisuuden kokemus, (hyvinvoinnin) eriarvoisuuksien lieventäminen, eri ryhmien luottamus hallintaan, tiedon saavutettavuus eri ryhmien kannalta, eri ryhmien äänen välittyminen päätöksentekoon, kyky sopia yhteistä asioista hyväksyttävästi
Kulttuuri ja sivistys	kulttuurien vaaliminen ja kehittäminen, oppimismahdollisuuksien järjestäminen
Uusiutumiskyky	<p>nuorten kiinnittyminen yhdistystoimintaan</p> <p>pystyvyyssusko, innostus, muutosvalmius, pitkäjänteinen ajattelu, kehittämismyönteisyys, kriittisyys, moninäkökulmaisuus ja ristiriidat voimavarana, luovuus, ihmisten moninaisuus</p> <p>tuki uuden syntymiselle ja uudistumiselle: paikallisten tukeminen esim. rahanhaussa palkatun henkilön työtehtävänä</p> <p>taloudelliset toimintaedellytykset, erilaiset tulonlähteet</p> <p>tiedolliset edellytykset toimijuudelle: oppimismahdollisuudet alueella esim. tiedonvaihto tapahtumissa, paikallisten yhteistyöhankkeet myös tutkimuksen kanssa, käytännöt ideoiden ja signaalien tunnistamiseen esim. innovaatioiden seuraaminen ja omaksuminen verkostojen kautta</p>
Huolenpito luontoperustasta	ajattelutavat ja käytännöt esim. kuluttamisessa, ihmisten luontoyhteyden tukeminen, toiminta ympäristön puhtauden ja luonnon hyväksi

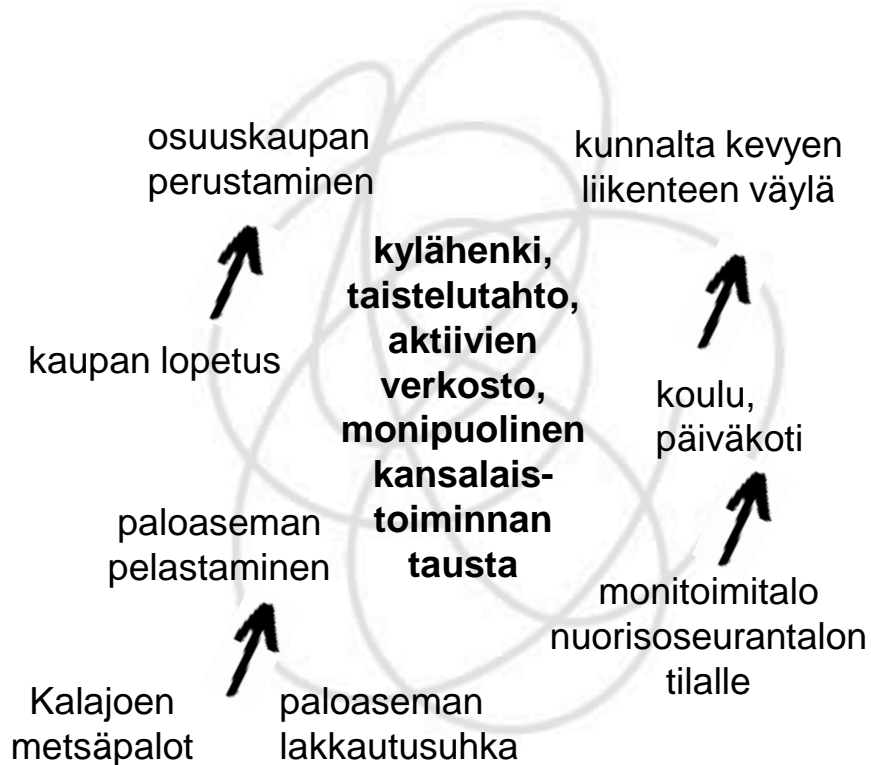


2. Kansalaistoiminta on keskeistä sekä perus- että akuuttiresilienssin vahvistamisessa

- Kaikki yhdessä tekeminen luo valmiutta myös häiriöistä selviämiseen
- Naapurit ja läheltä löytyvät yhteisöt ovat avun järjestymisessä ja kriiseistä selviämisessä keskeisiä erityisesti harvaan asutuilla alueilla, mutta myös muualla
- Kansalaistoiminnassa muovautuvat sosiaaliset suhteet, vuorovaikutuskäytännöt ja luottamus vaikuttavat paikallisen yhteisön kykyyn toimia ennakoivasti sekä häiriötilanteisiin varautumisessa että pitkäjänteisemmin hitaisiin muutoksiin mukautumisessa
- Paikallinen kansalaistoiminta täydentää viranomaisvetoista “kovaa” turvallisuutta ja huoltovarmuutta - ja “pehmeä” voi olla tehokkaampaakin

Kylätoimijoille tärkeää määritellä ja osoittaa oma roolinsa molemmissa

Rautio - kylä joka kehittää itse



“Sama flow jäi päälle”

“Kaikki vaikuttaa kaikkeen”



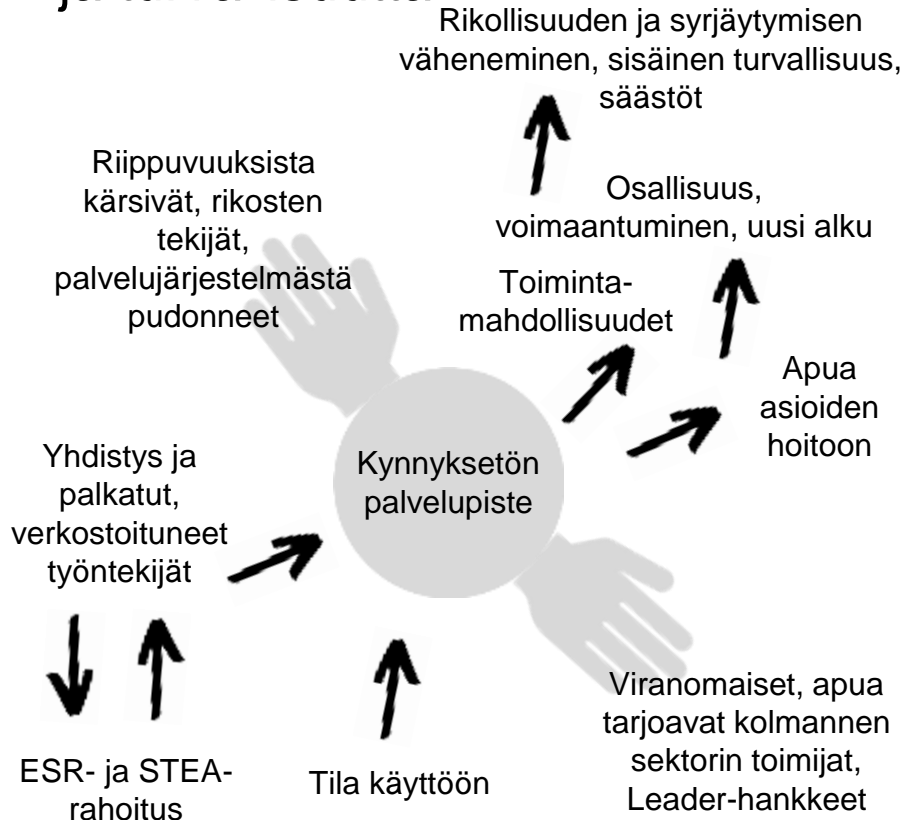
Hyvinvointialueen säästösuunnitelmassa oli paloaseman lakkauttaminen, mutta paikallisyhteisö teki vastaehdotuksen ja paloasema saatiin turvattu. Samalla taisteluhengellä paikalliset lyhyen ajan sisällä perustivat osuuskaupan lakkautetun kaupan tilalle ja saivat aikaan nuorisoseurantaloon korvaamisen monitoimitalolla, mikä kertoo muuntumiskyvystä. Monitoimitalo toi uusia toimintoja, joiden myötä kunta rakensi kevyen liikenteen väylän, mikä tukee liikkumisen turvallisuutta, terveyttä ja vähäpäästöisyyttä.

3. Kansalaistoimijat pystyvät tavoittamaan ryhmiä, joita hallinto ei pysty, tukemaan heidän osallisuuttaan ja toimijuuttaan ja rakentamaan ihmislähtöisesti yhteiskunnan eheyttä

- Esimerkiksi kohtaamispaikkatoiminta, joka on haavoittuvassa asemassa oleville saavutettavaa ja johon he luottavat, voi olla ainoa silta näiden ihmisten ja virallisten instituutioiden välillä.
- Luottamusta mahdollistaa jatkuvuus, jonka luomisessa pitkäaikaiset työntekijät ovat keskeisiä.

Kylätoimijat voisivat koota tällaista tietoa viranomaisille

Kynnyksetön kohtaamispaikka Porin keskustassa rakentaa osallisuutta ja turvallisuutta



“Toisessa kädessä instituutiot ja toisessa he, jotka eivät instituutioista pääse osallisiksi”

Satakunnan Sininauha ry kulkee haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten rinnalla, tukee heitä erilaisissa elämäntilanteissa ja tarjoaa heille toivoa, iloa sekä uuden alun mahdollisuuksia. Kohtaamispaikka Lissu tavoittaa palvelujärjestelmästä pudonneita ja luo heille mahdollisuuksia esimerkiksi siirtyä rikollisesta maailmasta toimimaan omaehtoisesti yhteiskunnan hyväksi. Lissu luo monille viranomaisille ja kolmannen sektorin toimijoille paikkana jalkautua tavoittamaan heitä, joiden tavoittaminen muuten on vähintään vaikeaa.



4. Kokonaisturvallisuus: varautumisen verkostojen johtamisessa ja toiminnan koordinaatiossa on puutteita

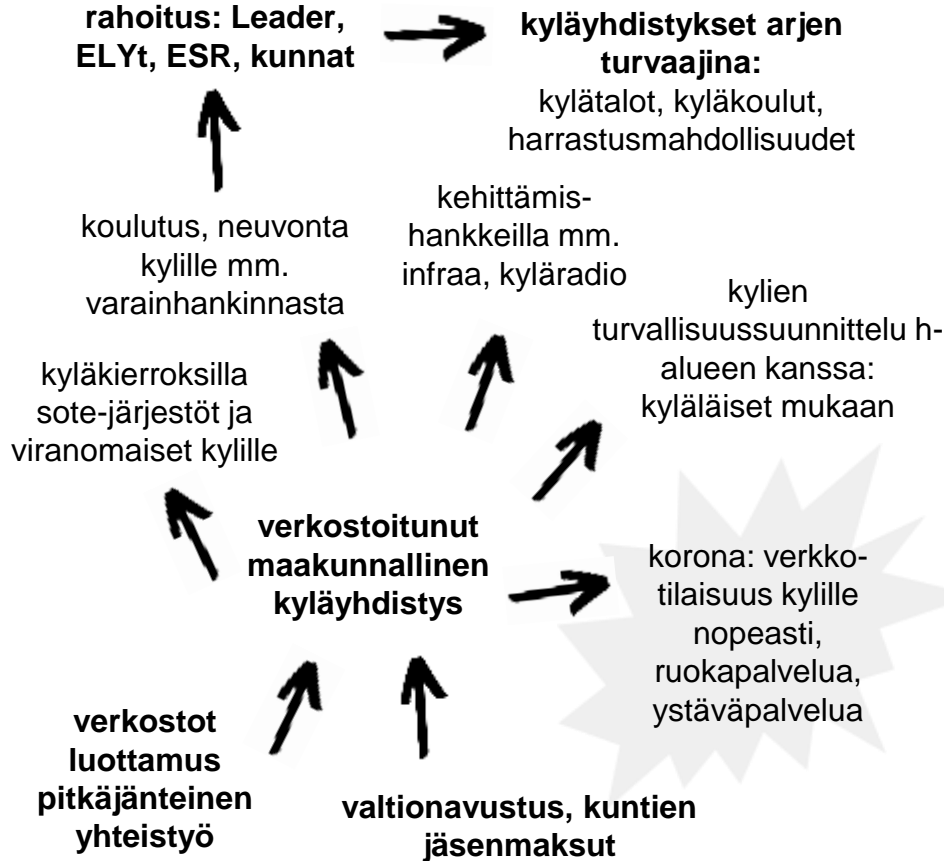
- Kyselyn perusteella kansalaistoimijoiden luottamus viranomaisiin on pääsääntöisesti vahvaa
- Paikallisen kansalaistoiminnan roolia varautumistyössä ei ole kuitenkaan määritelty ja huomioitu riittävästi, esim. kansalaistoimijoiden paikallistietoa ei välttämättä hyödynnetä
- Kansalaistoimijoiden ja hyvinvointialueiden yhteys on vielä ohut

Kylätoimijat voisivat kysyä hyvinvointialueelta turvallisuussuunnitelman ja verkostotoiminnan perään

Alueelliselta verkostojärjestöltä voi pyytää “tulitukea”

- *“Kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on merkittävä rooli, viranomaisten tulisi lähteä kehittämään asiaa yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa joko viranomaistyönä tai aloittaa hanketoiminnalla.”*

Turvallisuus Lapissa: alueellisten verkostojen voima



“kukaan ei pysty hoitamaan asioita yksin”



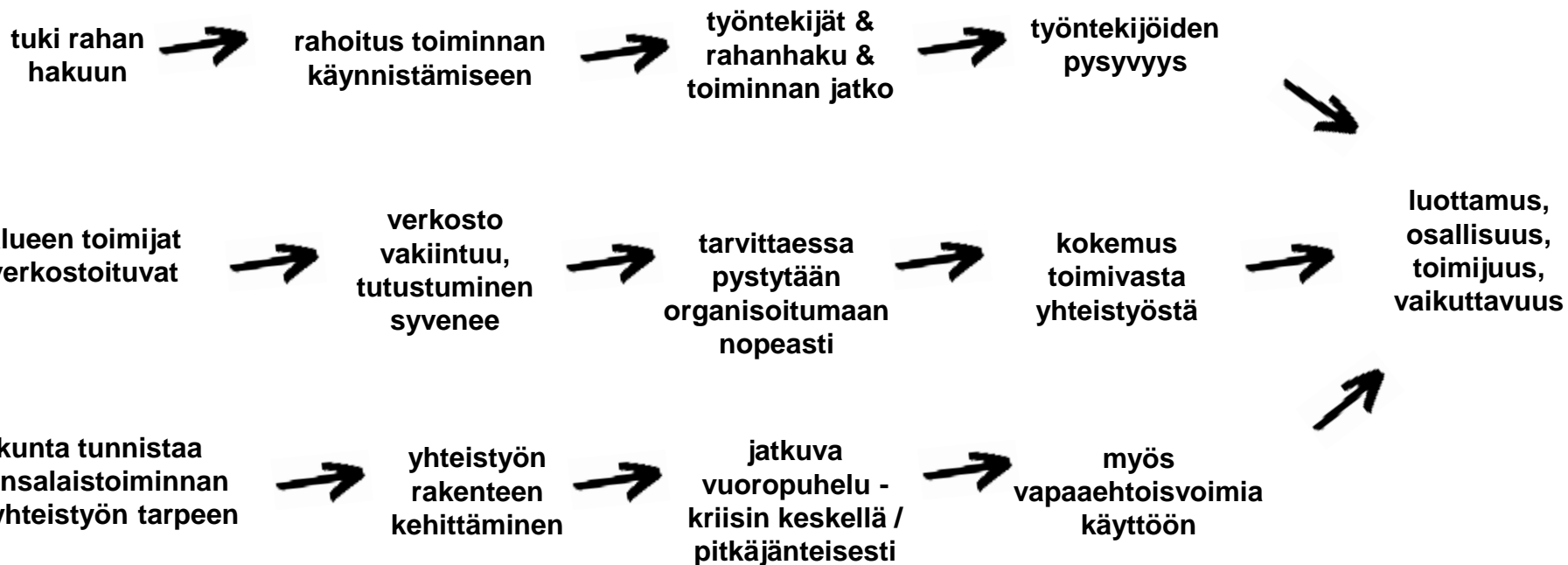
Lapissa arjen turvallisuus on pitkään nojautunut verkostoyhteistyöhön, mm. alueellinen turvallisuusverkosto yhdistää kansalaistoimijoita ja viranomaisia. Verkostoitunut maakunnallinen kyläyhdistys toimii välittäjänä mahdollistaen vuorovaikutusta, jossa paikalliset tarpeet välittyvät viranomaisille ja esim. sote-järjestöt tavoittavat kohderyhmiään kylillä. Maakunnallinen kyläyhdistys ja hyvinvointialue edistävät kyläkohtaista turvallisuussuunnittelua, jossa kyläläiset ovat mukana suunnittelemassa kylänsä turvallisuustoimia.

5. Maaseudulla resilienssi edellyttää vahvaa kansalaistoimintaa.

- Kansalaistoimijoiden rooli varautumisessa ei varsinaisesti eroa kaupunkien ja maaseudun välillä
- Maaseudulla kansalaistoimijat ovat kyselyn perusteella kuitenkin pystyvämpiä toimimaan tehokkaasti ja suojelemaan haavoittuvimpia
- Maaseudulla kansalaistoimijoiden toimintaympäristö on yhteisöllisempi ja sisältää myös materiaalista varautumista

Kylätoimijoiden kannattaa osoittaa tärkeä/välttämätön roolinsa kokonaisturvallisuudessa - kumppanuutta ja tukea (avustukset, tilat, markkinointi...) vastaan

Vaikuttavuuspolkuja

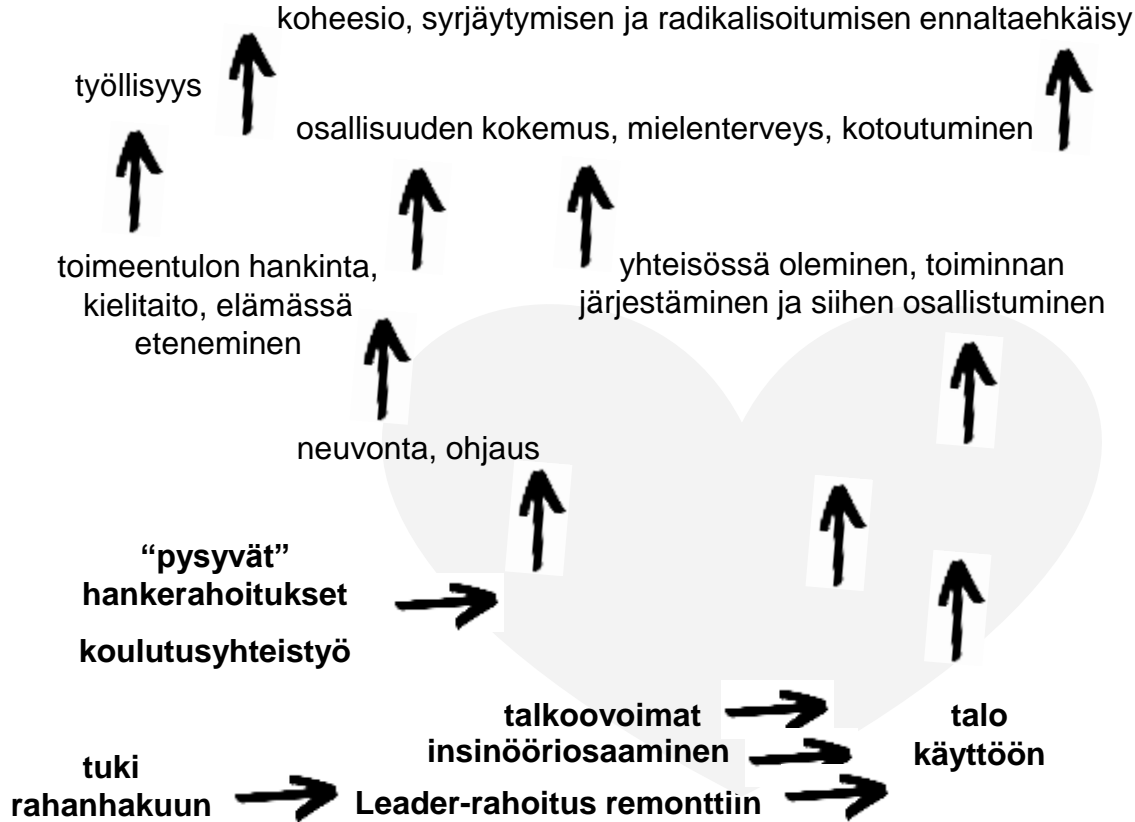


6. Ikääntyminen ja väestön väheneminen kasvattavat tuen tarvetta

- Kyselyssä lähes neljä viidestä kansalaistoimijoita edustavasta vastaajasta arvioi, että heidän on vaikea saada uusia ihmisiä pyörittämään toimintaa
- Väestön vähentyessä ja ikääntyessä kansalaistoimijat tarvitsevat lisääntyvää tukea vapaaehtoistoiminnan pyörittämiseen, jotta ne pystyvät tarjoamaan viranomaisten niiltä odottamaa toimintaa
- Haasteet korostuivat Itä-Suomessa



Metka-talo - eheän yhteisön sydän



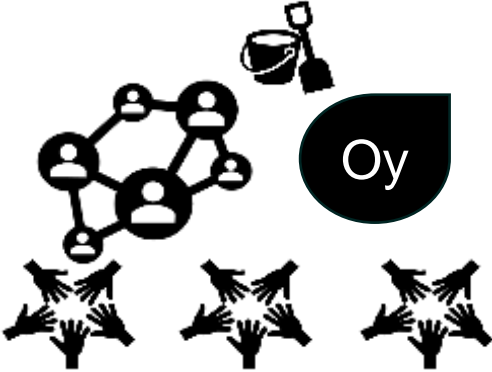
“Ensimmäinen kysymys: missä siellä on Metka-talo?”



Matalan kynnyksen kohtaamispaikka Metka-talo Lieksassa tarjoaa tukea, neuvontaa ja toimintamahdollisuuksia, jotka edistävät maahanmuuttajien integroitumista, kouluttautumista, työllistymistä ja hyvinvointia.

Palkatut työntekijät ylläpitävät tilaa ja auttavat ihmisiä elämässä eteenpäin. Moni saa Metkassa mielekästä tekemistä, työkokemusta, apua viranomaisten kanssa toimimiseen ja vaikeisiin tilanteisiin. Metkan yhteisö myös hoitaa yhteisöpuutarhaa ja ylläpitää kierrätysryhmää.

LEADER



(Hanke)tehokas kylätoiminta 2.0 -rakenne



Yhteiskunnallinen yritys
muodostuu
kyläyhdistyksen rinnalle



LEADER



Leader-hankkeet toteuttavat



Yhteisöllisyys, naapuriapu,
teemayhdistykset



Kyläyhdistys kokoaa jaideoi



Resilienssin kokonaiskuva

TARINA

Kriisitarina osana alueen kehityksen tarinaa

TOIMINTA

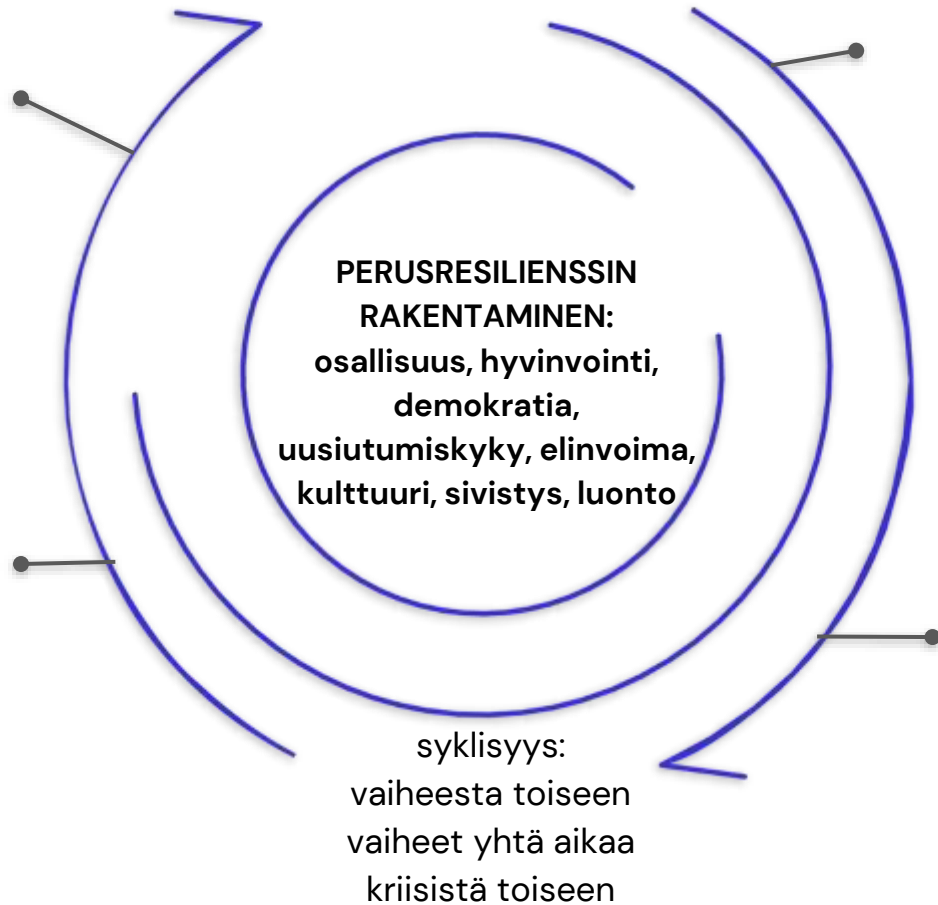
Kriisin aikainen toiminta, tilannekuvatyö, alueen kehittäminen

KUVITTELU

Kriisien kuvittelu, alueen myönteisen tulevaisuuden kuvittelu

SUUNNITTELU

Riskien hallinnan ja kriisin aikaisen toiminnan suunnittelu, alueen kehityksen ja muuntumisen suunnittelu



Suosituksset paikallisille kansalaistoimijoille

POLICY BRIEF 2025:2

Näkökulmia ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittiseen päätöksentekoon suoraan.

Tämä julkaisu on tarkoitettu osana valtion vuorokauden 2023 verkkosivujen ja tutkimustoiminnan toimintasuunnitelmaa. Julkaisu ei ole vakuutus tai suositus, eikä sen sisältö välttämättä edusta valtion viraston näkökantaa.

Paikallistoiminnan keinoja resilienssin vahvistamiseen

Pasi Mäenpää, dosentti, Helsingin yliopisto
Maija Faehle, erikoistutkija, Suomen ympäristökeskus
Henrietta Grönlund, professori, Helsingin yliopisto
Kati Pitkänen, erikoistutkija, Suomen ympäristökeskus
Leena Alanko, vanhempi asiantuntija, Demos Helsinki
Katri Sarkia, toiminnanjohtaja, Demos Helsinki
Sinianna Kuosmanen, asiantuntija, Demos Helsinki

Muuttuva maailmantilanne ja ympäristökriisit korostavat tarvetta varautua monenlaisiin tulevaisuuksiin kaikkialla Suomessa, kylistä kaupungeihin ja saaristoista tunturiseuduille. Tämän julkaisun tarkoitus on inspiroida ihmisiä, paikallisia ja alueellisia järjestöjä, yhdistyksiä ja vapaamuotoisia porukoita ottamaan alueensa mahdollisia tulevaisuuksia haltuun. Tutustu naapuriisi, mene mukaan lähelläsi toimiviin yhteisöihin! Pidä huolta muista ja luota siihen, että yhteistyö kantaa!

1. Hyödynnä paikallislähtöinen tulevaisuuden suunnittelu verkostoitumisessa...

- Alueen toivottavan tulevaisuuden kuvittelu ja nykyisten tärkeäksi koettujen asioiden jakaminen voi tuoda alueen ihmisiä yhteen myönteisessä hengessä ja vahvistaa yhteisöllisyyttä.
- Suunnittelu on samalla mahdollisuus kehittää yhteistyötä alueen muiden toimijoiden, kuten eri kansalaistoimijoiden, paikallisten yritysten, kunnan, pelastustoimen ja muiden viranomaisten kanssa.

Myönteisten tulevaisuuskuvien avulla “ihmiset ovat pystyneet irrottautumaan aiempien kokemustensa asettamista raameista ja suuntaamaan yhteistä toimintaa kohti odotuksia paremmasta tulevaisuudesta. Tällainen prosessi tulevaisuuskuvista toimintaan on ajanut monia aiempia merkittäviä yhteiskunnallisia uudistuksia” ([Kestävyyspaneeli 2025](#))

1. ... ja tietoisuuden lisäämisessä paikallisen kansalaistoiminnan merkityksestä

- Kylä- ja turvallisuussuunnittelun yhteydessä voi tehdä näkyväksi alueen eri toimijoiden toimintaa ja siten lisätä ymmärrystä toiminnan koko kirjosta ja mahdollisuuksista.
- Kylätoimijat ja muut paikalliset voivat pohtia, mistä ne haluavat tulla tunnetuksi ja edistää tunnettuutta omalla viestinnällään.



VIHTIJÄRVI
Kylä- ja turvallisuussuunnitelma 2017-2022



Miten keskustella pitkäjänteisen resilienssin ja kriisivalmiuden edistämisestä alueella?

Kylän toimijoiden kokoontumisessa tai vaikka kyläjuhlien kojulla osallistujat voivat pohtia esimerkiksi seuraavia kysymyksiä:

Millaisia **häiriötilanteita** kukin on alueella kohdannut? miten niistä selvittiin? mitä ihmiset, kansalaistoimijat ja muut tilanteissa tekivät?

miten alue voisi selvittää tulevista häiriötilanteista entistä paremmin? kenen pitäisi tehdä mitä?

mitä itse voisi tehdä?

Mitä **vähittäisiä muutoksia** alueella on tapahtunut, esimerkiksi muutoksia väestössä, elinvoimassa, alueen organisaatioissa, palveluissa, ilmasto-oloissa, luonnossa ja ympäristössä?

mitä asioita alueella on tärkeä säilyttää pitkällä aikavälillä?

mitä alueella pitäisi tapahtua, jotta nämä tärkeät asiat voivat säilyä? kenen pitäisi tehdä mitä tämän edistämiseksi? mitä itse voisi tehdä?

2. Edistä paikallista tiedon tuotantoa, se luo valmiuksia vuoropuheluun myös viranomaisten kanssa

- Alueen kehittämisessä on merkitystä paikallisella tiedolla esimerkiksi alueen vakituisesta ja monipaikkaisesta väestöstä, osaamisista, palveluista, kulttuurista, luonnosta ja paikkojen merkityksistä.
- Alueen kehitykseen liittyvän tiedon tuottaminen ja tulkitseminen paikallisten kesken voi lisätä alueella ymmärrystä yhteisestä ympäristöstä ja siihen liittyvistä merkityksistä ja mahdollisista ristiriidoista, sekä tukea vuoropuhelua viranomaisten kanssa.
- Kylätoimijat voivat esimerkiksi
 - lujittaa alueen kulttuuritoimintaa kulttuurikartoituksella
 - kampanjoida kansalaishavaintojen kokoamiseksi esimerkiksi vesitilanteesta vesi.fi:ssä tulvaennusteiden kehittämiseksi
 - koota asukkaiden ideoita toivottavasta tulevaisuudesta ja sen tekemisestä materiaaliksi paikalliseen kehittämissuunnitelmaan

3. Edistä eri ryhmien kohtaamista

- Paikallinen kansalaistoiminta on keskeistä ihmisten yhteiskunnallisen osallisuuden rakentamisessa, syrjäytymisen ehkäisemisessä ja ryhmien eriytymisen torjumisessa.
- Paikalliset aktiviteetit voivat yhdistää ihmisiä ja ryhmiä, jotka eivät muuten kohtaisi.
- Kylässä voi pohtia, kuka tai mikä toiminta tavoittaa ihmisiä, jotka eivät selviä omin voimin tai eivät luota viranomaisiin. Yhteydet tällaisiin ihmisiin ovat arvokkaita!

Suosituksset erityisesti julkiselle hallinnolle

POLICY BRIEF 2025:3

Näkökulma ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja poliittisen päätöksenteon tueksi

Tämä julkaisu on laadittu osana valitun odotettua vuoden 2025 selvitystä ja tutkimusasetelmien toimeenpanoa. Julkaisu sisältää osittain valitun odotettua vuoden 2025 selvityksen sisältöä.

Paikallistoiminta vahvistaa pitkäjänteistä resilienssiä ja kriisivalmiutta

Pasi Mäenpää, dosentti, Helsingin yliopisto
Maija Faehnle, erikoistutkija, Suomen ympäristökeskus
Henrietta Grönlund, professori, Helsingin yliopisto
Kati Pitkänen, erikoistutkija, Suomen ympäristökeskus
Leena Alanko, vanhempi asiantuntija, Demos Helsinki
Katri Sarkia, toiminnanjohtaja, Demos Helsinki
Sinianna Kuosmanen, asiantuntija, Demos Helsinki

Paikallinen kansalaistoiminta vahvistaa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja kykyä selviytyä kriiseistä. Se turvaa demokratiaa, edistää hyviä väestösuhteita ja mahdollistaa mukautumista muuttuvissa oloissa. Resilienssin syntymistä kuitenkin rajoittavat puutteet verkostoyhteistyössä ja kansalaistoimijoiden mahdollisuuksissa luoda jatkuvia puitteita vapaaehtoistoiminnalle.

Viisi toimenpidesuosituksen viestiä

1. Julkisen hallinnon tulee **tukea kansalaistoimintaa suoraan ja välillisesti**. Paikallinen yhteisöllinen kansalaistoiminta luo pohjan kokonaisturvallisuudelle ja resilienssille.
2. Hyvinvointialueet ja kunnat ovat **aloitteellisia vuorovaikutuksessa paikallisten kansalaistoimijoiden suuntaan** ja näin helpottavat niiden kanssa tehtävää yhteistyötä resilienssin vahvistamiseksi.
3. Julkinen hallinto tunnistaa paikallisen kansalaistoiminnan **merkityksen kriisivalmiuden suunnittelussa** ja huolehtii, että kansalaistoimijat saavat **ajantasaista tietoa häiriötilanteissa**.
4. Julkinen hallinto viestii kansalaistoimijoille tilannekuvaa alueensa resilienssin tilasta vahvistaakseen osallisuutta ja demokratiaa ja **luodakseen pohjan tehokkaalle yhteistyölle äkillisissä häiriö- ja kriisitilanteissa**.
5. Julkinen hallinto vahvistaa valtiollisen **päätöksenteon tietopohjaa** yhteiskunnan resilienssin kehittymisen tueksi.

Lisälukemista

- Raportti tutkimuksesta
- Suositukset kansalaistoimijoille
- Suositukset erityisesti julkiselle hallinnolle
- Julkistustilaisuuden esitys

Saatavilla:

tietokayttoon.fi → Hankkeet → Päätyneet
hankkeet

<https://tietokayttoon.fi/-/kansa-osaa-sopeutuu-ja-muuntaa-paikallinen-kansalaistoiminta-yhteiskunnan-resilienssin-lisaajana>

Reaktionopeutta, paikallistietoa ja huolenpitoa

Paikallinen kansalaistoiminta vahvistaa yhteiskunnan pitkäjänteistä resilienssiä ja kriisivalmiutta

Pasi Mäerpää, Maija Paehle, Henrietta Grönlund, Kati Pitkämä, Leena Alanko, Katri Sariola, Sinianna Koskunen

VALTIONEUVOSTON SEIVITYS- JA
TUTKIMUSTOIMINNAN JULKAISUSARJA 2025:2

tietokayttoon.fi